

Antwoordenvel voor de docent

////////////////////

Feiten over stoffen

Juist

A1 Beroepsziekten

In Nederland sterven jaarlijks meer mensen door blootstelling aan gevaarlijke stoffen op het werk dan door ongevallen op het werk.

A2 Verskil risico en gevaar

Een stof kan heel gevaarlijk zijn, maar als deze stof niet in je lichaam komt, is er ook geen risico voor je gezondheid. Bijvoorbeeld als een gevaarlijke stof in een onbreekbare verpakking zit, die je niet hoeft te openen.

A3 Kankerverwekkende stoffen

Op je werkplek kun je te maken krijgen met kankerverwekkende stoffen. Als een stof kankerverwekkend is, moet dit op het etiket staan. Ook kunnen er kankerverwekkende stoffen ontstaan op de werkplek, zoals dieseluitlaatgassen.

A4 Allergene stoffen

Er zijn stoffen waardoor je een allergische reactie kunt krijgen van de longen. Dit is heel ernstig. Als je eenmaal een allergie hebt, kun je zelfs bij inademing van hele kleine hoeveelheden erg benauwd worden. Op het etiket van degelijke stoffen staat het volgende symbool en waarschuwingszin:

Kan bij inademing allergie- of astmasymptomen of ademmoelijkheden veroorzaken.

Ook kunnen er natuurlijke stoffen zijn die deze reactie geven zoals meelstof bij bakkers.

Onjuist

In Nederland sterven elk jaar meer mensen door ongevallen op het werk dan door gevaarlijke stoffen.

Als je werkt met gevaarlijke stoffen kun je er altijd ziek van worden, ook al worden er maatregelen genomen om te zorgen dat de stoffen niet met je lichaam in aanraking kunnen komen.

Sinds 2015 mogen er in Nederland geen kankerverwekkende stoffen meer worden gebruikt op de werkplek.

Alleen stoffen die in de natuur voorkomen, kunnen een allergische reactie in de longen veroorzaken. Dit komt omdat deze stoffen zoveel lijken op stoffen die ook in het lichaam voorkomen. Denk hierbij aan mensen met hooikoorts en een allergie voor katten.

Juist

A5 Etiketten

De stof met dit etiket kan je huid en je ogen ernstig beschadigen. Als je per ongeluk wat van deze stof in je ogen krijgt, dan kan je blind worden, als je niet heel snel spoelt met water.

Onjuist

De stof met dit etiket geeft een sterk jeukend gevoel van de huid. De jeuk kan wel een paar dagen duren.

A6 Gezondheidseffecten

Stoffen kunnen heel verschillende effecten geven op het lichaam:

- Direct effect op de plaats waar de stof met het lichaam in aanraking komt (bijvoorbeeld huidirritatie) of een effect ergens anders in het lichaam nadat de stof is opgenomen;
- Direct merkbaar effect (zoals prikkelende ogen) of een effect op langere termijn (zoals kanker door asbest).

Alle stoffen worden in het lichaam opgenomen en kunnen op langere termijn effecten geven. Bij sommige stoffen merk je dit als ze het lichaam binnenkomen (bijvoorbeeld bijtende stoffen), maar bij andere stoffen helemaal niet.

A7 Hoe komen stoffen in het lichaam?

Een stof kan op drie (mogelijke) manieren in je lichaam komen, namelijk door inademing, via de huid/ogen en via de mond (bijvoorbeeld als je met vieze handen je boterhammen eet).

Stoffen kunnen alleen via inademing in het lichaam komen. De huid houdt alle stoffen tegen.

A8 Stof en gassen

Het stof dat je kunt zien, komt terecht in je neus en keel. Alleen stofdeeltjes die veel kleiner zijn (en je dus niet ziet) en gassen kunnen diep in je longen komen en

- daar effecten geven;
- en/of daar worden opgenomen in het lichaam.

Al het stof dat je ziet, kan rechtstreeks in je longen komen, net zoals gassen. Deze stoffen kunnen in de longen effecten geven en/of daar worden opgenomen in het lichaam.

A9 Beroepsziekten

Bekijk bijgaand filmpje

Henri heeft een ernstige longziekte opgelopen door zijn werk. Hij adviseert om persoonlijke beschermingsmiddelen altijd te controleren, omdat de werkgever ook wel eens de verkeerde middelen kan geven.

Henri heeft een ernstige longziekte opgelopen door zijn werk. Hij adviseert dat je altijd eerst informatie op internet op moet zoeken over de stoffen waarmee je werkt.

Antwoordenvel voor de docent

////////////////////

Maatregelen

Juist

B10 EHBO

Als je per ongeluk een stof in je ogen krijgt, moet je altijd direct je ogen minimaal 10-15 minuten spoelen met (handwarm) water en daarna voor de zekerheid naar een arts gaan.

B11 EHBO

Als iemand een ongeluk met een gevaarlijke stof heeft gekregen, moet je altijd eerst op je eigen veiligheid letten.

B12 Veiligheidsbladen

Als je meer wilt weten over een gevaarlijke stof kun je kijken op het etiket, daar staan de belangrijkste zaken op. Wil je nog meer weten, dan kun je een veiligheidsinformatieblad (ook wel SDS Safety Data Sheet) opzoeken. Dit is informatie die elke fabrikant moet kunnen leveren over een product waar gevarensymbolen op staan.

B13 Wie moet risico's van gevaarlijke stoffen inschatten?

Volgens de Arboret moet een werkgever (stage-organisatie) bijhouden met welke stoffen je werkt, je informeren over de risico's hiervan en de risico's tot een minimum beperken.

B14 Maatregelen

Een werkgever is wettelijk verplicht om gevaarlijke stoffen te vervangen door minder gevaarlijke

Onjuist

Als je per ongeluk een stof in je ogen krijgt, moet je snel kijken in het veiligheidsinformatieblad van een stof. Hierin staat precies wat je moet doen. Soms moet je spoelen en soms moet je eerst een arts er naar laten kijken. (Een veiligheidsinformatieblad is een informatieblad dat de leverancier van stoffen bij alle gevaarlijke stoffen moet meeleveren).

Als iemand een ongeluk met een gevaarlijke stof heeft gekregen, gaat de hulp voor het slachtoffer voor alles en moet je altijd direct eerste hulp verlenen. Je kunt iemand niet zomaar aan zijn of haar lot overlaten.

Als je meer wilt weten over een gevaarlijke stof kun je kijken op het etiket, daar staan de belangrijkste zaken op. Veiligheidsinformatiebladen (ook wel SDS Safety Data Sheets) worden door de fabrikanten alleen gemaakt voor kankerverwekkende stoffen en kunnen alleen worden ingezien door artsen.

Volgens de Arboret moet jij voordat je stage gaat lopen of werken zelf goed kijken met welke gevaarlijke stoffen je in aanraking kunt komen. De school moet je alle informatie geven, die je nodig hebt.

Een werkgever mag, volgens de Arboret, zelf kiezen hoe hij zorgt dat je veilig met gevaarlijke

Juist

stoffen of om de werkplek zo aan te passen dat je zo min mogelijk met gevaarlijke stoffen in aanraking komt. Als dat echt niet kan, om... goede redenen ... dan moet de werkgever je handschoenen, veiligheidsbril of andere beschermingsmiddelen geven op die momenten dat je toch met een gevaarlijke stof (of met gevaarlijke stoffen) in aanraking komt.

B15 Zelf verantwoordelijk

Zelf ben je ook verantwoordelijk voor het veilig werken met stoffen. Het staat in de wet dat je veiligheidsinstructies moet opvolgen en dat je voorgeschreven persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals handschoenen of maskers) op de juiste manier moet dragen. De arbeidsinspectie kan jou zelfs een boete geven als je dat niet doet.

B16 Aanspreken

Als je als student op je stage werk moet doen dat je onveilig of gevaarlijk vindt, mag je dit aangeven. Gebruik daarbij de "ik boodschap". Bijvoorbeeld: "Ik voel me bij deze werkwijze of situatie onveilig, omdat ik risico's zie en gezond wil blijven. Kunnen we het bespreken?" Als niemand met jou hierover in gesprek wil en je je niet serieus genomen voelt, neem je contact op met je stagebegeleider. We werken veilig of we werken niet!

B17 Stofmasker

Wanneer een stofmasker gedragen wordt is het heel belangrijk dat het stofmasker goed aansluit op het gezicht. Ook is glad scheren echt een must. Het klinkt een beetje pietluttig, maar kleine baardhaartjes zorgen dat een masker niet goed op je gezicht aansluit, waardoor er stof achter het masker komt.

B18 Arts

Als je denkt dat je gezondheidsklachten hebt door gevaarlijke stoffen op je werk of stageplek, mag je altijd gratis een afspraak maken met de bedrijfsarts. De bedrijfsarts heeft beroepsgeheim, dus je kunt alles veilig bespreken.

Onjuist

stoffen kan werken. Wanneer het aanbieden van een stofmasker, handschoenen en/of bril het goedkoopste is, mag de werkgever hiervoor kiezen.

Zelf ben je ook verantwoordelijk voor het veilig werken met stoffen. Dat is logisch. Dat een arbeidsinspectie jou ook een boete kan geven, dat gaat te ver. Je mag immers zelf bepalen of je beschermingsmiddelen, zoals handschoenen en maskers, wilt dragen.

Als je als student op je stage werk moet doen dat je onveilig of gevaarlijk vindt, kun je het beste maar direct stoppen en aangeven dat je het werk niet wilt doen. Dan is het duidelijk. We werken veilig of we werken niet!

Wanneer een stofmasker wordt gedragen, is het niet handig om een baard te hebben. Het is alleen niet nodig om je helemaal glad te scheren. Hiermee is rekening gehouden bij het ontwerp en bij het testen van stofmaskers op hun efficiëntie.

Als je denkt dat je klachten hebt door het werken met gevaarlijke stoffen, dan kun je het beste eerst op internet kijken of je zelf informatie kunt vinden. Je bent namelijk ook zelf verantwoordelijk voor je gezondheid. Als je niets vindt, maak je een afspraak met de huisarts.